

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(шифр та найменування спеціальності)

за магістерською програмою професійного спрямування

Державні та муніципальні фінанси

(назва магістерської програми)

на тему: **«Роль місцевих податків і зборів у формуванні доходної частини місцевих бюджетів»**

(назва теми)

Виконавець:

студент ЦЗФН факультету

Іщенко Юлія Михайлівна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

д.е.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Волохова Ірина Семенівна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми Розвиток місцевого самоврядування визначений одним з найважливіших напрямів державної політики. Проте, розширення функцій і повноважень органів місцевого самоврядування, яке відбулося протягом останніх років після прийняття Україною Європейської хартії, на жаль, не викликало адекватного збільшення обсягів фінансових ресурсів, що надходять у їх розпорядження. Незначними залишаються власні доходи і, зокрема, місцеві податки та збори, які згідно з положеннями хартії повинні стати основним джерелом фінансування місцевих органів влади. Тому необхідно створювати соціально-економічні умови, які дадуть можливість місцевим органам влади мати достатні кошти для виконання своїх функцій і повноважень.

В сучасних умовах важливого значення набуває питання використання місцевих бюджетів як найдієвішого інструменту управління економікою та основи фінансового забезпечення повноважень місцевих органів влади у процесі виконання конституційних зобов'язань. Побудова ефективної моделі розвитку економіки ринкового типу потребує підвищення ролі місцевих податків і зборів. Збільшення доходів місцевих бюджетів за рахунок розширення податкового поля є головним напрямом зміцнення фінансової автономії територій. Формування місцевих бюджетів є водночас і умовою, і результатом соціально-економічного розвитку територій. Мізерна частка власних доходів, зокрема місцевих податків і зборів, є свідченням низького рівня фінансової незалежності органів місцевого самоврядування. Теоретичні підходи до побудови механізму справляння місцевих податків і зборів, обґрунтування принципів оподаткування, визначення їх місця у системі доходів місцевих бюджетів досліджують, зокрема, такі вітчизняні вчені-економісти, як П.Д. Біленчук, В.П. Вишневський, І.С. Волохова, О.Д. Данілов, М.Я. Дем'яненко, Т.О. Єфименко, В.І. Кравченко, О.П. Кириленко, А.І. Крисоватий, П.А. Лайко, І.С. Луніна, А.А. Лукьянченко, В.І. Мельник, В.П. Сенчак, А.М. Соколовська, О.О. Сунцова, В.М. Суторміна, Л.Л. Тарангул, Л.Д. Тулуш, Д.Г. Черник, Л.М. Шаблиста та ін. В їх працях наведені рекомендації щодо забезпечення ефективності місцевого оподаткування, які значною мірою знаходять своє практичне застосування при реалізації податкової політики держави.

Проте, недостатньо дослідженими залишаються питання регулювання місцевого оподаткування, яке, як правило, розглядається в аспекті податкової системи держави в цілому. Аналіз та систематизація накопиченого вітчизняного і зарубіжного досвіду щодо формування та раціонального використання місцевих податків і зборів набувають особливого значення в умовах проведення реформи щодо самоуправління місцевими фінансами. Актуальними є методологічні та методичні розробки аналізу макроекономічних процесів з метою ефективного регулювання системи оподаткування, її

реструктуризації на користь місцевих податків і зборів через моделювання та прогнозування податкових надходжень як основної складової доходів місцевих бюджетів.

Мета дослідження Дослідження теоретико-методичних засад та розробка напрямів і практичних рекомендацій щодо вдосконалення місцевого оподаткування в умовах розширення фінансової автономії місцевого самоврядування.

Завдання дослідження:

- розкрити етапи розвитку системи місцевого оподаткування в Україні;
- розглянути особливості справляння місцевих податків і зборів в Україні;
- проаналізувати динаміку надходжень місцевих податків та зборів у системі доходів місцевих бюджетів України;
- проаналізувати динаміку надходжень місцевих податків та зборів у системі доходів бюджету м. Одеси;
- розглянути зарубіжний досвід місцевого оподаткування;
- визначити законодавчі основи реформування місцевого оподаткування в Україні;
- визначити шляхи реформування місцевого оподаткування в Україні.

Об'єкт дослідження економічні відносини між підприємствами і фізичними особами та державою, пов'язані зі сплатою місцевих податків і зборів.

Предмет дослідження система місцевих податків і зборів, її формування та розвиток.

Методи дослідження У процесі дослідження було використано наступні методи дослідження: аналізу та синтезу, абстрактного та логічного, індукції та дедукції, кореляційно-регресійний аналіз – при виявленні тісноти зв'язку між показниками обсягів ВВП та надходженнями місцевих податків та зборів, єдиного податку, графічні методи – при вивченні залежностей обсягу надходжень місцевих податків і зборів від факторів, що на нього впливають та інші.

Інформаційна база дослідження Інформаційною базою дослідження слугували звітні дані Міністерства фінансів України, Держкомстату України, обласних управлінь статистики, Державної податкової адміністрації України, науково-дослідних центрів та установ; законодавчі та нормативно-правові акти, що регулюють систему оподаткування в Україні; монографічні дослідження і статті вітчизняних та зарубіжних вчених; результати власних досліджень автора.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (92 найменувань) та 2-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 108 сторінок. Основний зміст викладено на 85 сторінках. Робота містить 5 таблиць, 22 рисунків.

Публікації. Результати дослідження були апробовані на Студентській науково-практичній конференції «Фінансові аспекти розвитку держави,

регіонів та суб'єктів господарювання: сучасний стан та перспективи», проведеної 20-14 листопада 2017 року. Доповідь здійснена на тему: «Роль місцевих податків і зборів у формуванні доходної частини місцевих бюджетів».

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «МІСЦЕВІ ПОДАТКИ ТА ЗБОРИ В СИСТЕМІ ОПОДАТКУВАННЯ УКРАЇНИ» розглянуті етапи розвитку місцевого оподаткування і податкова система України на сучасному етапі, проаналізовані принципи місцевого оподаткування. Розглянута чанна система справляння місцевих податків та зборів.

У другому розділі «МІСЦЕВІ ПОДАТКИ І ЗБОРИ У ФОРМУВАННІ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ УКРАЇНИ» розкрита роль місцевих податків і зборів у формуванні доходів місцевих бюджетів, в тому числі бюджету м. Одеси.

У третьому розділі «ШЛЯХИ РОЗВИТКУ МІСЦЕВОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ» автором запропоновані конкретні шляхи розвитку місцевого оподаткування в Україні. Розглядаються необхідні законодавчі зміни з питань місцевого оподаткування.

ВИСНОВКИ

Процес зміщення ряду управлінських функцій від органів центральної влади до місцевої є необхідним і неминучим. Органи місцевого самоврядування, виходячи з аналізу ситуації, що склалася в регіоні, повинні приймати рішення, пов'язані з розвитком соціальної бази, системи охорони здоров'я, освіти, вдосконалення виробничої інфраструктури. Природно, це вимагає науково обґрунтованої бюджетної політики країни і корінного поліпшення системи місцевого оподаткування.

В зв'язку з цим нами були розглянуті соціально-економічна природа податків, їх функції і значення у формуванні доходів бюджету. Також вивчено суть і значення місцевих податків і зборів, їх види. На прикладі бюджету м. Одеси проаналізована роль місцевих податків і зборів у формуванні доходів місцевого бюджету.

Встановлено, що основним джерелом що забезпечує мобілізацію доходів місцевих бюджетів є податкові надходження, у структурі яких особливе місце посідають місцеві податки та збори. Було встановлено, що включення плати за землю до складу місцевих доходів та зборів та зміни у податковому законодавстві у кінці 2014 року призвело до збільшення питомої ваги цієї групи податків у структурі доходів місцевого бюджету. Проведений аналіз тенденцій зміни обсягів надходжень місцевих податків та зборів до місцевих бюджетів

дозволив виявити ряд позитивних тенденцій щодо розширення фінансової автономії та незалежності місцевого самоврядування.

Узагальнений зарубіжний досвід стягнення місцевих податків і зборів і визначені шляхи його вдосконалення в Україні. Враховуючи вищевикладене, нами розроблені наступні рекомендації і пропозиції:

- розширити перелік місцевих податків і зборів, вказавши при цьому їх граничні розміри, а також повноваження органів місцевого самоврядування з їх введення;

- впровадити збір за видачу дозволів на будівництво. Цей платіж не має стати новим для юридичних та фізичних осіб, які приймають рішення про будівництво;

- значно розшири базу оподаткування транспортного податку, він став би стабільним власним джерелом фінансування для ремонтних робіт, утримання та будівництва автомобільних доріг;

- важливим інструментом раціонального використання та охорони природних ресурсів повинна стати система платежів за їх освоєння, деградацію і забруднення в рамках місцевого оподаткування, яка дасть змогу місцевим органам влади визначати найбільш пріоритетні заходи щодо покращання екологічної ситуації на місцях;

- запропоновано поширити практику самооподаткування як форми платежів, що впроваджують органи місцевого самоврядування на основі місцевого референдуму, або загальних зборів мешканців територіальних громад. Слід розробити алгоритм цієї форми мобілізації фінансових ресурсів, а також визначити напрями використання платежів із самооподаткування на фінансування заходів із благоустрою та соціально-культурного розвитку населених пунктів;

- розширення переліку місцевих податків і зборів також може відбуватися за рахунок таких податків: на вивіз і утилізацію сміття, на благоустрій територій, на озеленення і освітлення, на освіту, на охорону здоров'я і інші.;

- з метою збільшення надходжень з податку на нерухоме майно доцільно вжити невідкладних заходів щодо формування єдиного реєстру об'єктів нерухомості, а також дозволити Державній фіскальній службі оподатковувати нерухоме майно за поданими е-деклараціями чиновників;

- встановити єдині стабільні на довгостроковій основі нормативи відрахувань від податку на прибуток до місцевих бюджетів, що дозволить сформувати фонд оновлення виробничих фондів даної території;

З метою удосконалення оподаткування єдиним податком ми пропонуємо здійснити наступні заходи:

- 1) поглибити диференцію суб'єктів підприємницької діяльності за складністю ведення бізнесу та, відповідно, за обсягами доходів на окремі категорії;

- 2) щорічно проводити індексацію грошової оцінки землі з метою оподаткування єдиним податком платників 4 групи;
- 3) встановлення розміру мінімальної заробітної плати, що реально відображає прожитковий мінімум громадян;
- 4) підвищити відповідальність суб'єктів малого підприємництва у разі порушення ними норм, які визначають порядок застосування спрощеної системи оподаткування;
- 5) змінити перелік податків і зборів (обов'язкових платежів), які входять до складу єдиного податку, зокрема, вилучити з його складу ресурсних платежів та плати за землю, а також включити до складу єдиного податку ринкового збору, що як місцевий має бути відновлений.

На наш погляд розроблені рекомендації і пропозиції сприятимуть розвитку місцевого оподаткування в Україні, наповнять місцеві бюджети, нададуть більшої фінансової автономії органам місцевого самоврядування.

АНОТАЦІЯ

Іщенко Ю.М., «Роль місцевих податків і зборів у формуванні доходної частини місцевих бюджетів».

(прізвище та ініціали студента)

(назва кваліфікаційної роботи)

кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
за магістерською програмою «Державні та муніципальні фінанси»,
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2017 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – економічні відносини між підприємствами і фізичними особами та державою, пов'язані зі сплатою місцевих податків і зборів.

У роботі розглядається сутність місцевих податків, принципи оподаткування та види, розвиток системи місцевого оподаткування, організація стягнення місцевих податків і зборів в Україні.

Проаналізовано основне джерело власних доходів місцевих бюджетів України, визначені фактори впливу на обсяг надходжень місцевих податків та зборів до місцевих бюджетів.

Запропоновано, на підставі вивчення зарубіжного досвіду, шляхи вдосконалення місцевого оподаткування в Україні.

Ключові слова: податки, місцеві податки, місцеві бюджети, доходи місцевих бюджетів, органи місцевого самоврядування.

ANNOTATION

Ishchenko Y.M., «Role of community charges and collections in forming of profitable part of local budgets»

(last name and initials of student)

(name of qualifying work)

thesis for Master degree in specialty «Finances, banking and insurance»
under the program «State and municipal finances»,
Odessa National Economic University

Odessa, 2017

Qualifying work of master's degree consists of three sections. A research object is economic relations between enterprises and physical persons and state, related to payment of community charges and collections.

Essence of community charges, principles of taxation and kinds, development of the system of local taxation, organization of penalty of community charges and collections, is in-process examined in Ukraine.

The basic source of own profits of local budgets of Ukraine is analysed, certain factors of influence on the volume of receipts of community charges and collections to the local budgets.

It is offered, on the basis of study of foreign experience, ways of perfection of local taxation in Ukraine.

Keywords: taxes, community charges, local budgets, profits of local budgets, organs of local self-government.